

ศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนจังหวัดหนองคาย*

A STUDY OF THE NEEDS TO DEVELOP TEACHING COMPETENCIES OF MORALITY TEACHING MONKS IN SCHOOLS OF NONGKHAI PROVINCE

พระมหาอำพล ธนปญโญ (ชัยสารี)

Phramaha Ampol Dhanapañño (Chaisaree)

พระสอนศีลธรรมโรงเรียน จังหวัดหนองคาย

Morality Teaching Monk at Tha Bo Pittayakom School, Nongkhai Province

E-mail: ong.Ampol@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย จำนวน 210 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติขั้นพื้นฐาน โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม จังหวัดหนองคาย โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา คือ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม จังหวัดหนองคาย พบว่า ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตร และวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ควรอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่อประดิษฐ์ให้แก่พระสอนศีลธรรม และสนับสนุนงบประมาณด้านการดำเนินการสอน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรม ด้านการวัดผลประเมินผล ควรจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้แก่พระสอนศีลธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะการสอน, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, จังหวัดหนองคาย

*Received: 17 October 2021; Revised: 28 November 2021; Accepted: 14 December 2021

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the needs to develop teaching competencies of morality teaching monks in schools of Nongkhai Province, 2) to study the development guideline of teaching competencies of morality teaching monks in schools of Nongkhai Province. This research was a mixed method research. The sample group used in this research were 210 morality teaching monks in schools of Nongkhai Province. The data collection tools were form of checklist questionnaires, and the estimation scale data analysis uses basic statistics by finding the percentage, mean, standard deviation.

The results showed that the needs to develop teaching competencies of morality teachings monks in schools of Nongkhai Province, overall aspects were at a high level ($\bar{x} = 4.02$). Considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the teaching implementation aspect with the mean ($\bar{x} = 4.09$), then followed by the content and curriculum with mean ($\bar{x} = 4.02$), followed by production and media consumption with mean ($\bar{x} = 4.00$), and evaluation aspect with mean ($\bar{x} = 3.98$), respectively. Guidelines for development of teaching competencies of morality teaching monks in schools of Nongkhai Province found that the content and curriculum aspect should organize a workshop on the curriculum and planning work for monks to teach morality in an orderly manner. In production and use of media aspect, should be train in the use of media, technology and artificial media for morality teaching monks and support the budget for teaching operations and should be organize a workshop on teaching and learning management, techniques, methods of teaching for morality teaching monks. Evaluation aspect, should be organize training to increase the efficiency in measuring and evaluating learning outcomes according to actual conditions for morality teaching monks.

Keywords: Development of Teaching Competencies, Morality Teaching Monks in Schools, Nongkhai Province

บทนำ

ปัจจุบันที่เป็นที่ประจักษ์ว่า ปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนขึ้นมากกว่าในอดีต ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนเรานิยมวัตถุมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือมีความย่อหย่อนใน

ด้านศีลธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ปัญหาสังคมหลายด้านยังรุมล้อมคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ตั้งงามตามโครงสร้างของสังคมไทยจางหายไป พร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่จะต้านทานกับสภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อม ต้องขาดความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมา เช่น ปัญหาการก่อการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหานักเรียน นักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและปัญหาอาชญากรรมเป็นต้น (บุญเลี้ยง จอดนอก และคณะ, 2561)

ปัญหาของนักเรียน นักศึกษาและเยาวชนดังกล่าว พบว่า รากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง คือ การที่นักเรียน นักศึกษาไม่ได้รับการกล่อมเกลาด้านจิตใจ ถูกกลืนจากสถานศึกษา ไม่ได้ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรมให้เกิดจิตสำนึกต่อหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบชั่วดี ขาดการใช้สติพิจารณาไปยังความคิด และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อรูปด้วยสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษา ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมชักจูงและโน้มน้าวอย่างต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุมป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน นักศึกษา ให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้โลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียน นักศึกษาจะถูกกล่อมเกลาด้านจิตใจให้มีแนวคิดในทางที่ดี และมีพลังจิตที่เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต้านทานเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ตั้งงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ พบว่า เยาวชนไทยในปัจจุบันมี “ลักษณะโทษ” หลายประการ เช่น ติดยาเสพติด ก้าวร้าวรุนแรง หมกมุ่นในกามารมณ์ มีแนวโน้มก่ออาชญากรรม หลงติดในวัตถุ เห็นแก่ตัว ไม่เชื่อเรื่องส่วนร่วม ไม่มีศาสนาและวัฒนธรรม เครียด หาคำความสำเร็จโดยไม่เลือกวิธีการ ชอบเล่นการพนัน ทำงานหนักไม่เป็น (พระมหาสุรารุช สุราวุธ (แสงสี), 2561)

จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ เพื่อปลูกฝังด้านศีลธรรมให้แก่เยาวชนและลดปัญหาดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้กรมการศาสนาดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และให้สถานศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเข้าร่วมเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญข้อที่ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนของชาติได้เรียนรู้ (เข้าถึง) หลักธรรมของพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ (กรมการศาสนา, 2543)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยมีจำนวนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพียง 100 รูป และมีการขยายจำนวนต่อมาทุกปีจนถึงปี พ.ศ. 2548 กรมการศาสนาได้งบประมาณอุดหนุนพระสอนศีลธรรมจำนวน 600 รูปเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาของสังคมในปัจจุบัน และไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม กล่าวคือ ความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการพระไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,073 รูป กรมการศาสนาจึงมีแนวคิดที่จะขยายพระสอนศีลธรรมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ 1 ตำบล ต่อ 1 รูป เป็นอย่างต่ำ เพื่อให้สอดคล้องหรือ

ใกล้เคียงกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ ในปี 2548 กรมการศาสนาได้จัดโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้นเป็นพิเศษ โดยของบประมาณจากงบกลางประจำปี 2548 โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินงบประมาณกลางจำนวน 53,564,000 บาท เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2548 ให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม นำไปขยายเพิ่มขึ้น จากเดิมมีเพียง 600 รูป เป็น 4,000 รูป โดยให้การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนให้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำนวน 4,000 รูป และเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดทำอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนประกอบการอบรมถวายความรู้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อศักยภาพในการทำหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสถานศึกษา นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายที่จะขยายพระสอนศีลธรรมให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ (ปรีชา กันธิยะ, 2552)

ในปีงบประมาณ 2563 จังหวัดหนองคายมีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 210 รูป พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นพระนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย และผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จากรายงานผลการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของศูนย์อำนวยการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย พบว่า พระสอนศีลธรรม โดยเฉพาะพระสอนศีลธรรมบรรจุใหม่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาและหลักสูตร การผลิตและการใช้สื่อ การดำเนินการสอน และการวัดและการประเมินผล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย ในด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาสมรรถนะของครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนของพระสงฆ์ในหนองคายและพระสอนศีลธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย ใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 210 รูป ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พิชิต ฤทธิ์ จรูญ, 2554) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 รูป โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น คือ อายุ วุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การสอน และ 2) ตัวแปรตาม คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร และด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าระหว่าง 0.6 – 1.0 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.859 โดยแบบสอบถามจำแนกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคายปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้สถิติที่เหมาะสม คือ 1) ระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นพระสอนศีลธรรม จำนวน 136 รูป จำแนกตามจังหวัด อายุ วุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม ช่วงชั้นที่สอน และประสบการณ์การสอน โดยจำแนกเป็นจำนวนและร้อยละ ดังนี้

ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ช่วง 25-40 ปี จำนวน 50 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.76 รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 41-55 ปี จำนวน 38 รูป คิดเป็นร้อยละ 27.94 รองลงมา ได้แก่

ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 25 รูป คิดเป็นร้อยละ 18.38 และช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 23 รูป คิดเป็นร้อยละ 16.91

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ระดับปริญญาตรี จำนวน 59 รูป คิดเป็นร้อยละ 43.38 รองลงมาได้แก่ การศึกษิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.56 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.06

จบการศึกษานักธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ระดับนักธรรมชั้นเอก จำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 69.12 รองลงมาได้แก่ นักธรรมชั้นโท จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.88

จบการศึกษาบาลีของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ระดับ ป.ธ.1-2 – ป.ธ. 4 จำนวน 109 รูป คิดเป็นร้อยละ 80.15 รองลงมาได้แก่ ป.ธ.5 – ป.ธ.7 จำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 16.91 และ ป.ธ. 8-9 จำนวน 4 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.94

ระดับโรงเรียนที่สอนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 78 รูป คิดเป็นร้อยละ 57.35 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 35 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.74 และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 23 รูป คิดเป็นร้อยละ 16.91

ประสบการณ์การสอนของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุด ได้แก่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.85 รองลงมาได้แก่ 2-5 ปี จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.88 และ ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.26

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย

2.1 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสอนศีลธรรมมีค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ($\bar{X} = 4.02$) และด้านการผลิตและการใช้สื่อ ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการดำเนินการสอน ($\bar{X} = 4.09$) และด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 3.98$)

2.2 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูพระสอนศีลธรรม ด้านเนื้อหาและหลักสูตร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสอนศีลธรรมมีค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาคือ ความสามารถในการกำหนดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียน ($\bar{X} = 4.06$) และต่ำสุดคือ ความรู้ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.94$)

2.3 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการผลิตและการใช้สื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ =4.06) รองลงมาคือความสามารถในการคิดค้น ผลิต และปรับปรุง สื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ =3.99) และต่ำสุดคือ ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ =3.70)

2.4 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการดำเนินการสอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมศีลธรรม ($\bar{X}$ =4.14) รองลงมาคือความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ ($\bar{X}$ =4.13) และต่ำสุดคือ ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ ($\bar{X}$ =3.97)

2.5 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ =4.05) รองลงมาคือ ความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามและข้อสอบวิชาพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ =4.02) และต่ำสุดคือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและการ ประเมินผล ($\bar{X}$ =3.74)

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย

การศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอน ศีลธรรม ซึ่งได้จากการจัดกลุ่มสนทนา โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา สมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาและหลักสูตร

1) พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสายหลักสูตรและการสอน จึงขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ดังนั้น มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมใน วิทยาลัย ก่อนที่จะส่งพระเข้าไปสอนในโรงเรียน จึงควรการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เน้นการอธิบายใน เรื่องของหลักสูตรอย่างแท้จริง โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการวิเคราะห์ หลักสูตร หรือกลุ่มครูในโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร มาเป็นวิทยากร เมื่อฟังบรรยาย จบ ควรที่จะให้พระสอนศีลธรรมได้แบ่งกลุ่มวิเคราะห์หลักสูตร หรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร โดยมีคณะวิทยากรคอยเป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้มีความรู้อย่างแท้จริงว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานช่วงชั้น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และตัวชี้วัดรายชั้นรายปี คืออะไร มี ไรสำหรับทำอะไร และทำไมต้องมีสิ่งเหล่านี้

2) วางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมีนโยบายในการหา พระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด

3) ควรให้ครูพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตร เพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิดและวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้ จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย

4) ควรมีการบรรจุให้ครูพระเป็นครูประจำ เพื่อที่จะได้รับการบริการการพัฒนาต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเหมือนครูประจำการทั่วไป

3.2 ด้านการผลิตและการใช้สื่อ

1) ควรมีการอบรมเรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยให้แก่พระ เพราะพระบางรูปเป็นพระสูงวัย ไม่มีความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังนั้น จึงควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่อเทคโนโลยีให้แก่พระสอนศีลธรรม หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ได้ เพื่อพัฒนาการจัดทำสื่อทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และไม่เกิดความเบื่อหน่ายแก่ผู้เรียน

2) นอกจากสื่อเทคโนโลยีแล้ว สื่อประดิษฐ์ที่มีอยู่ทั่วไป ที่พระสอนศีลธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ หรือนำมาดัดแปลงสร้างเป็นนวัตกรรมสำหรับประกอบการจัดการเรียนการสอนได้

3) สนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง

4) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการผลิต และให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อในการถวายเป็นบุญกุศล ควรเน้นให้ท่านเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสื่อการเรียนการสอน

5) มีการนำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์กับการสอน จัดการเรียนรู้โดยมี สื่อ วัสดุดี คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน จัดการเรียนรู้โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประยุกต์ใช้ในการสอน

6) จัดให้มีการค้นคว้าจากตำราทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก เป็นต้น มีการอธิบายคำศัพท์ทางศาสนาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถแยกแยะได้ชัดเจนในเรื่องของความคิด และความชั่ว

3.3 ด้านการดำเนินการสอน

1) ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญ และประสบความสำเร็จทางการสอน มาให้การอบรม ทั้งนี้ เพื่อที่พระสอนศีลธรรมจะได้ทั้งการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย เมื่อมีการอบรมเสร็จ ควรแบ่งกลุ่มให้พระสอนศีลธรรมจัดทำหรือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีครูในโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อทดสอบความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ และขึ้นนำเสนอบนเวที เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ วิจารณ์แผนการจัดการเรียนรู้

2) พระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษ ไม่ควรสอนแต่ธรรม แต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

3) ควรมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดสนใจในการเรียนธรรมมากยิ่งขึ้น และควรมีการชี้แจงงานของครูผู้สอนให้กับพระสอนศีลธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชาพระพุทธศาสนา

3.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

1) สถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่าควรมีนาน้อยเพียงใด

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้แก่พระสอนศีลธรรม จัดทำเอกสารหรือคู่มือเกี่ยวกับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้แก่พระสอนศีลธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง

อภิปรายผล

การศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย พบว่า พระสอนศีลธรรมมีความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนด้านเนื้อหาและหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.02$) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพระสอนศีลธรรมตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษา ก่อนที่ครูจะทำการสอนครูต้องทราบวัตถุประสงค์ หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษา ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนการสอน (มัลลิกา โกยสนิ, 2547) สอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปิยะธรรมพิศิษฐ์ (บุญสุข ปิยะมโ) ที่กล่าวว่า คุณภาพของการศึกษาจะดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การสอน และครู ปัจจัยที่ถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาได้แก่หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่แสดงแง่มุมต่าง ๆ ในการศึกษา ตลอดจนแนวทางในการวัดและประเมินผลเพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมีระบบระเบียบเป็นขั้นตอน และประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายทางการศึกษา นอกจากนี้ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์วิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพระสอนศีลธรรมมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ซึ่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาบางรูปมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม มีวิทยฐานะเป็นเปรียญธรรม จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระแก่นของพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาหรือผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ควรนำข้อดีดังกล่าว มาส่งเสริมความรู้ความสามารถของพระสอนศีลธรรม ให้มี

ความสามารถในการประยุกต์หัวข้อธรรมที่สอนให้เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (พระครูปิยธรรมพิศิษฐ์ (บุญสุข ปิยธมฺโม), 2554)

2. ผลการวิจัยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการผลิตและการใช้สื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.00$) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนด้านเนื้อหาและหลักสูตร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อ ทั้งสื่อเทคโนโลยีและสื่อประดิษฐ์ เนื่องจากพระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่แม้จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ตาม แต่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น เช่น พุทธศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ ไม่ได้จบสายครุศาสตร์ อีกทั้งพระสอนศีลธรรมบางส่วนก็สำเร็จการศึกษาแค่ชั้นมัธยมศึกษา จึงขาดความชำนาญในการใช้สื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ที่กล่าวว่า พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ ถึงแม้พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาทางโลก ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป หรือต่ำกว่าปริญญา แต่ก็ไม่ได้คิดว่าพระสอนศีลธรรมที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จะมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู นอกจากพระสอนศีลธรรมจะขาดความรู้ความชำนาญในการใช้สื่อแล้ว ยังพบว่า พระสอนศีลธรรมบางรูปยังขาดแคลนงบประมาณจะสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตลอดทั้งการผลิตสื่อที่ล้ำสมัย ไม่น่าสนใจ และขาดความรู้ในการใช้ห้องปฏิบัติการ (พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์หิรัญจรรย์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ) ที่กล่าวว่า พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา บางรูป ไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกสอน และสอบ เนื่องจากไม่ได้เป็นบุคลากรครูในโรงเรียน การจัดซื้อวัสดุในการผลิตสื่อ จึงเป็นหน้าที่ของพระสอนศีลธรรม ซึ่งบางรูปก็ไม่มีปัจจัย เนื่องจากรายได้ของพระขึ้นอยู่กับภาระกิจนิมนต์ เมื่อพระสอนศีลธรรมมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ทำหน้าที่สอนศีลธรรม จึงทำให้ไม่ได้รับกิจนิมนต์ จึงไม่มีปัจจัย ปัจจัยที่ได้ก็มีเพียงค่าตอบแทนที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรมเท่านั้น (พระครูสมุห์หิรัญจรรย์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ), 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดธนากร สนตมโน (เพราะละ) ที่กล่าวว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พระสอนศีลธรรมยังขาด งบประมาณและความรู้ ความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อ ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอนรวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน (พระปลัดธนากร สนตมโน (เพราะละ), 2558)

3. ผลการวิจัยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการดำเนินการสอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.09$) อาจเนื่องมาจากพระสอนศีลธรรมยังขาดเทคนิคการอบรมศีลธรรม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงทำให้นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน แสดงให้เห็นว่าพระสอนศีลธรรมมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการเตรียมการสอน การวางแผนการสอนที่เป็นขั้นเป็นตอนปฏิบัติได้จริง ทักษะในการบรรยาย ทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการสอน ตลอดถึงความรู้ความเข้าใจ

เทคนิคการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับนราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผอ.ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ที่กล่าวว่า จากการที่ศูนย์คุณธรรมได้ร่วมกับสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ทำโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทย เพื่อหาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่สังคมไทยนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ปัญหาของการสอนวิชาศีลธรรม คือ ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมไม่ได้จบการศึกษาด้านศาสนาหรือการสอนศีลธรรม ทำให้ขาดความมั่นใจในการสอนเด็ก ในขณะเดียวกันยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหา เล่าพุทธประวัติ ขาดการวิเคราะห์นำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตจริง ส่วนครูพระสอนศีลธรรมยังสอนแบบบรรยายเน้นพิธีกรรมทางศาสนา (นราทิพย์ พุ่มทรัพย์, 2563) และสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาพระสอนศีลธรรมของพระศรีธรรมภาณี (วัลลภ โกวิท) ที่กล่าวว่า สำหรับสิ่งที่จะเน้นให้กับครูพระสอนศีลธรรมต้องพัฒนา คือ จะต้องจัดการเรียนการสอนไม่ให้เกิดเบื่อ โดยวิธีการ “แอ็กทีฟ เลิร์นนิ่ง” เพื่อให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุก ได้สาระ เช่น กำหนดหลักธรรมให้เด็กค้นคว้า จากนั้นให้เด็กสรุปมาตามความเข้าใจ เชื่อว่าวิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจ และรักพระพุทธศาสนา (พระศรีธรรมภาณี (วัลลภ โกวิท), 2563)

4. ผลการวิจัยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรม ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.98$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล สอนศีลธรรมส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครู เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ หรือมีใบประกอบวิชาชีพครู รวมทั้งมีความรู้ทางโลกในระดับปริญญาตรี หรือต่ำกว่าปริญญาตรี และไม่ได้เข้ารับการอบรม เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ถวายความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล หรืออาจมีแต่น้อยและไม่ต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าพระสอนศีลธรรมมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ทางโรงเรียนกำหนด ตลอดจนการประเมินที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐ การประเมินผลตามสภาพจริง การเลือกวิธีการวัดผลประเมินผล การวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การวัดผลการเรียนรู้จากพัฒนาการ และจากพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการเรียนรู้ งานธุรการการวัดผลประเมินผล เช่น การให้คะแนน การเก็บคะแนน การทำสมุดสะสมผลงาน การออกข้อสอบปรนัย และอัตนัย และการให้เกรด เป็นต้น ตลอดจนความรู้ความสามารถในการนำเอาผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ที่กล่าวว่า พระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายความรู้ด้านการวัดผลประเมินผลแก่พระสอนศีลธรรมอาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้พระสอนศีลธรรมขาดประสบการณ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการออกข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบ หรือการวัดผลประเมินผล พระสอนศีลธรรมจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยสอนเท่านั้น จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำ

ให้พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา มีปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก (พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์, 2551)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย สามารถสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย มี 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการดำเนินการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร รองลงมาได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ และด้านการวัดผลประเมินผล

2. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดหนองคาย **ด้านเนื้อหาและหลักสูตร** ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ วางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมียุทธศาสตร์ในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด **ด้านการผลิตและการใช้สื่อ** ควรมีการอบรมเรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยและสื่อประดิษฐ์ให้แก่พระสอนศีลธรรม และสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อ ตลอดจนอบรมเชิงปฏิบัติการในการใช้สื่อ **ด้านการดำเนินการสอน** ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย **ด้านการวัดผลประเมินผล** ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้แก่พระสอนศีลธรรม หรือมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญคอยให้คำแนะนำ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาทุกระดับ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความรู้ ความสามารถ ในด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ให้แก่พระสอนศีลธรรม ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด และการนำคุณค่าแห่งพุทธธรรม น้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชน ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศเจริญเติบโตด้วยหลักแห่งพุทธธรรม เป็นคนดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย พร้อมทั้งการจัดอบรมให้แก่พระสอนศีลธรรมก่อนจะออกปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. ให้การนิเทศติดตาม ประสานงาน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนของแต่ละรูป โดยเฉพาะการจัดผู้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละส่วนที่ใกล้ชิดมากที่สุดเพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถปรึกษาหารือใดในเวลาที่มีปัญหาในการสอน

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน มีการสนับสนุนให้พระสอนศีลธรรมผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง พร้อมทั้งจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นประจำ

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในเขตปกครองของคณะสงฆ์ ภาค 8
2. ควรศึกษาสภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในเขตปกครองของคณะสงฆ์ ภาค 8
3. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์สอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 8

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2543). *คู่มือพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : กองศาสนศึกษา.
- นราทิพย์ พุ่มทรัพย์. (2552). วิจัยชี้ “ครูสอนศีลธรรม” สอดตก เผยขาดความรู้-คร่ำครึ ทำเด็กไม่เชื่อ เรื ย ก ไช้ เมี อ 14 กั น ย า ย น 2563 จ า ก <https://mgronline.com/qol/detail/9520000076732>
- บุญเลี้ยง จอดนอก และคณะ. (2561). การศึกษาและพัฒนารูปแบบความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ที่ส่งผลต่อความปลอดภัย การล่วงละเมิดทางเพศ การใช้ความรุนแรงและการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน รายงานวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรีชา กันธิยะ. (2552). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม. ใน *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พระครูปิยธรรมพิศิษฐ์ (บุญสุข ปิยธมโม). (2554). สภาพการเรียนการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาในเขตอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ). (2554). สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดธนากร สนตมโน (เพราะถะ). (2558). ศึกษาสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. ใน

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์. (2551). ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระมหาสราวุธ สราวุธ (แสงสี). (2561). การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15. ใน *ดัชนีวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรีธรรมภาณี (วัลลภ โกวิท). (2562). “จี๋ครูพระพัฒนาการสอนแบบ “แอ็กทีฟ เลิร์นนิ่ง”. เรียกใช้เมื่อ 9 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1464983>

มัลลิกา โกยสนิ. (2547). การศึกษาความต้องการฝึกอบรมของครูสอนภาษาอังกฤษช่วงชั้น ป. 4-6 ระดับต้น ในเขตการศึกษา 4. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.